

Полякова О. В.,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ЛІПСИНК-ВІДПОВІДНИК ЯК ОДИНИЦЯ ЛІПСИНК-ПЕРЕКЛАДУ У ДУБЛЮВАННІ

У статті розглядається головний принцип дублювання – синхронізм, проаналізовані види синхронізму, досліджені етапи процесу перекладу у дублюванні та запропоновано нові терміни “ліпсинк-переклад” та “ліпсинк-відповідник”.

Ключові слова: дублювання, синхронізм, ліпсинк-переклад, ліпсинк-відповідник.

В статье рассматривается главный принцип дублирования – синхронизм, проанализированы виды синхронизма, исследованы этапы процесса перевода в дублировании и предложены новые термины “липсинк-перевод” и “липсинк-соответствие”.

Ключевые слова: дублирование, синхронизм, липсинк-перевод, липсинк-соответствие.

The article is devoted to the analysis of synchronization as the main principle of dubbing, the process of translation in dubbing is being analyzed and the new terms “lipsynch-translation”; “lipsynch-equivalent” are introduced.

Key words: dubbing, synchronization, lipsynch-equivalent, lipsynch-translation.

Дублювання являє собою як особливу техніку запису, яка дозволяє замінити оригінальну звукову доріжку фільму із записом діалогу діалогом мовою перекладу, так і один з видів кіноперекладу [2, с.41]. Незважаючи на те, що дублювання є популярним в Україні, проте цей вид кіноперекладу є недостатньо дослідженим. Серед вчених, які присвятили свої дослідження кіноперекладу, зокрема, дублюванню виділяємо Горшкову В. Є., Матасова Р. А., Снеткову М. С., Назмутдинову С. С., Х. Диас Синтаса, Дж. Д. Сендерсона, Фредеріка Чаума та ін. Проте особливості процесу перекладу у дублюванні є недостатньо дослідженими, тому мета статті полягає в аналізі дублювання як виду кіноперекладу.

Особливість дублювання як виду кіноперекладу полягає в необхідності підготовки адекватного тексту мовою перекладу, який забезпечує досягнення синхронізму складової артикуляції акторів з відеорядом при одночасному дотриманні темпу мовлення та тривалості окремих реплік [2, с. 41].

Синхронізація – це один з головних характеристик перекладу у дублюванні, який полягає у співпадінні перекладу з артикуляцією, манерою говорити, паузами та рухами акторів на екрані [7, с. 129].

Загалом виділяють три види синхронізму у дубляжі:

1. Фонетичний синхронізм – це відповідність перекладеної репліки оригінальній репліці за тривалістю звучання та за рухами губ персонажів [3, с. 118]. В межах фонетичного синхронізму виокремлюємо два види:

1.1. Власне фонетичний синхронізм, який полягає у максимально можливій відповідності перекладеної репліки оригінальній репліці за принципом “потрапляння в губи”, тобто перекладена репліка повною чи відносно повною мірою співпадає з артикуляційними характеристиками оригінальної репліки, завдяки чому створюється ілюзія, що фільм написаний рідною мовою (мовою перекладу).

1.2. Ізохронізм чи синхронізація реплік та пауз між репліками полягає у максимально можливій відповідності тривалості звучання оригінальної репліки та перекладеної, тобто переклад починає звучати, коли персонаж на екрані починає рухати губами, і закінчується тоді, коли персонаж перестає рухати губами.

2. Семантичний синхронізм – це максимально можливе відтворення смислової еквівалентності оригінальної репліки у перекладі з урахуванням ймовірного адресата перекладу, тобто прагматичного аспекту перекладу [3, с. 118].

3. Драматичний синхронізм – це повна чи відносно повна відповідність перекладу оригінальному відеоряду, тобто кінесиці героїв та позамовній ситуації відеоряду, завдяки чому забезпечується не лише адекватна передача сюжетних ліній фільму [3, с. 118], а також адекватне відтворення у перекладі мовленнєвого портрету персонажу.

Згідно з даними студій кіноперекладу, дублювання як вид кіноперекладу складається з двох етапів:

1 етап: переклад монтажних листів [4; 5; 6; 8; 9]. Чорновий переклад зазвичай виконують як професійні перекладачі за фахом, так і непрофесійні перекладачі, тобто люди, які лише володіють іноземною мовою. Один з відомих українських кіноперекладачів Олекса Негребецький (справжнє ім'я – Дмитрєнко Леонід Юрійович), який переклав низку мультиплікаційних фільмів (“Тачки”, “Сезон полювання”, “Змивайся”, “Шрек-1”, “Веселі ніжки”), серіалів (“Альф”, “Паровоз Томас та його друзі”, “Телепузики”) та художніх фільмів (“Пірати Карибського моря”, “Гаррі Поттер та орден Фенікса”, “Рок-хвиля”, “Не займайте Зохана”, “Копи на підхваті”, “Третій зайвий”) насправді випускник біологічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка.

2 етап: подальша адаптація [4; 6], або так зване укладання перекладу [8; 9], або ліпсинг [5], що означає синхронізацію складової артикуляції [3, с. 114], тобто переклад здійснюється відповідно до артикуляції актора на екрані та укладається “губи в губи” [9]. Крім того, переклад редагується відповідно до рухів акторів. Досягнення відповідності перекладу артикуляції акторів потребує пошуку адекватного синоніму та необхідне для того, щоб у глядача виникло враження, що персонаж говорить мовою перекладу [9]. Цей етап здійснюється зазвичай літературним редактором або перекладачем-укладчиком [9], іноді режисером та акторами озвучення у студії дублювання [6], які у процесі укладання перекладу намагаються зберегти довжину кожної репліки (кількість складів) з максимально подібним розташування в ній зімкнених приголосних.

Отже, згідно з даними студій кіноперекладу переклад у дублюванні складається з двох етапів: власне переклад, та укладка перекладу "губи в губи" (адаптація, ліпсинг), яку зазвичай виконують непрофесійні перекладачі, що може негативно вплинути на якість перекладу.

На нашу думку, у дубляжі доцільним є виконання перекладу та його укладання одним перекладачем або однією групою перекладачів, адже це матиме принаймні два позитивні наслідки:

1. сприятиме підвищенню якості перекладу, адже його виконуватиме професійний перекладач або група перекладачів, які будуть перекладати та одночасно укладати переклад "губи в губи";

2. сприятиме скороченню витрат на оплату праці за укладання перекладу, адже переклад і укладання виконуватиме один перекладач або одна група перекладачів.

Оскільки головним принципом дублювання як виду кіноперекладу є синхронізм, тобто переклад необхідно обов'язково укласти "губи в губи", пропонуємо етап перекладу та етап укладання у дубляжі об'єднати під назвою "ліпсинк-переклад" (від англ. "lip" [lip] – губа, "synchronize" [sɪŋkronaɪz] – синхронізувати). Ліпсинк-переклад – це процес перекладу у міжмовному дублюванні та його подальша синхронізація з відеорядом за принципами фонетичного, семантичного та драматичного синхронізму, тобто переклад повинен відповідати артикуляції та рухам акторів на екрані, забезпечувати точну та повну передачу змісту оригіналу із виконанням прагматичних задач перекладацького акту.

Одиницею ліпсинк-перекладу вважатимемо ліпсинк-відповідник.

Оскільки перекладацький відповідник (еквівалент) – це слово чи словосполучення мови перекладу і мови оригіналу, яке в одному зі своїх значень передають рівний або відносно рівний обсяг смислової інформації, і є функціонально рівнозначними [1, с. 81], то ліпсинк-відповідником вважатимемо слово чи словосполучення мов оригіналу і перекладу, яке відповідає принципам фонетичного, драматичного та семантичного синхронізму у дублюванні.

Таким чином, ліпсинк-переклад – це процес перекладу у міжмовному дублюванні та його подальша синхронізація з відеорядом за принципами фонетичного, семантичного та драматичного синхронізму, тобто ліпсинк-переклад повинен відповідати артикуляції та рухам акторів на екрані, забезпечувати точну та повну передачу змісту оригіналу із виконанням прагматичних задач перекладацького акту. Одиницею ліпсинк-перекладу є ліпсинк-відповідник – слово чи словосполучення мови оригіналу і перекладу, яке відповідає принципам фонетичного, драматичного та семантичного синхронізму.

Перспектива подальших досліджень у сфері міжмовного дублювання полягає у виокремленні стратегій відбору ліпсинк-відповідників залежно від типу тексту перекладу та від контактуючих мов, тобто мови оригіналу і мови перекладу, а також у виокремленні принципів досягнення синхронізму у дублюванні та у подальшому аналізі окремих видів синхронізму.

Література:

1. В. С. Виноградов. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). – М. : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
2. Горшкова В.Е. Теоретические основы процессориентированного подхода к переводу кинодиалога (на материале современного французского кино): дисс. ... докт. филол. наук : 10.02.20, 10.02.05 / Горшкова Вера Евгеньевна. – Иркутск, 2006. – 367 с.
3. Матасов Р.А. Перевод кино/видео материалов: лингвокультурологический и дидактический аспекты: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.20. / Матасов Роман Александрович. – М., 2009. – 211 с.
4. С. Оттев. Дублювання фільмів українською мовою. Факти та легенди [Електронний ресурс] / С. Оттев. – Режим доступу: <http://kino-pereklad.org.ua/2007/06/dublyazh-fil-miv-ukrayins-koyu-movoyu-fak/>
5. Перевод и дублирование фильмов. Бюро переводов Italianorusso. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://italianorusso.com/ru/uslugi/perevod-i-dublirovanie-filmov>
6. Професійне озвучення та дубляж – 100 Мов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.100mov.ua/voiceover-dubbing.html> – Назва з екрана.
7. Chaume F. Teaching synchronization in a dubbing course: Some didactic proposals // The didactics of audiovisual translation. – Spain: , 2008. – p. 129-140.
8. LeDoyen Studio. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ledoyen.com.ua/>. – Назва з екрана.
9. Tretyakoff Production. Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dub.tretyakoff.com/> – Назва з екрана.